

Tereny poprzemysłowe jako atrakcyjna przestrzeń rekreacyjna – projekt LUMAT*dr hab. inż. arch. Krzysztof M. Rostański, Prof. PŚI. – Politechnika Śląska, Wydział Architektury, Gliwice*

Na seminarium przedstawione zostaną „Plan działań w zakresie wzmocnienia i rozwoju systemu zielonej infrastruktury w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic wraz z analizą i oceną usług ekosystemowych związanych z wdrożeniem tego systemu” oraz projekt pilotażowy zagospodarowania terenu hałdy pocynkowej przy ul. 1 Maja w Rudzie Śląskiej.

Plan działań powstał w grudniu 2017 r., a jego opracowanie wykonała Pracownia HORTUS w ramach projektu LUMAT – Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią w zintegrowanym zarządzaniu środowiskowym Miejskich Obszarów Funkcjonalnych.

Cele ogólne Planu działań można streścić jako działania mające podnieść jakość przestrzeni, przyczynić się do zwiększenia spójności dzielnic oraz wzmocnić w ten sposób i powiązać ze sobą procesy rewitalizacji. Szczególnie istotne jest zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i nieużytków dla funkcji rekreacyjnej. W dobie kurczenia się miast stanowi to pewną szansę na powstrzymanie tych procesów w granicach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF). W granicach MOF wskazano obszary wymagające działań wzmacniających: lokalną bioróżnorodność, poprawę powiązań środowiskowych poprzez wzbogacenie siedlisk, ochronę wartości przyrodniczych powstałych spontanicznie na terenach zdegradowanych, czasem również remediację zanieczyszczeń lub fitostabilizację oraz racjonalną gospodarkę zasobami zieleni.

Aby wykorzystać maksymalnie usługi ekosystemów na terenie MOF konieczne jest udostępnienie tych terenów mieszkańcom poprzez budowę infrastruktury rekreacyjnej. Przyjęto, że podstawowym jej elementem mają być ścieżki rowerowe z miejscami postojowymi, punktami widokowymi i elementami ścieżek edukacyjnych. Preferuje się lokalizację ścieżek poza głównymi trasami ruchu drogowego.

W Planie działań ujęto ochronę istniejących wartości przyrodniczych, ochronę integralności terenów o wysokim potencjale rekreacyjno-przyrodniczym, zachowanie ich funkcji jako terenów zieleni, propagowanie błękitno-zielonej infrastruktury i zdrowego trybu życia, upowszechnianie wiedzy na temat usług ekosystemowych oraz rozwijanie ich potencjału, neutralizację zanieczyszczeń lub zabezpieczenie użytkowników przed ich wpływem, racjonalizację wykorzystania terenów poprzemysłowych oraz partycypację społeczną jako warunek powodzenia jego realizacji.

Wsparciem dla wdrażania Planu działań ma być dedykowana strona internetowa, stanowiąca platformę wymiany informacji, popularyzację celów i promocję zrównoważonego rozwoju. Ważnym źródłem promocji powinna być aplikacja na smartfony, będąca platformą gier i zabaw zespołowych dla dzieci, rozwijająca wiedzę przyrodniczą.

W czerwcu 2017 r. w Pracowni HORTUS wykonano dokumentację projektu pilotażowego dotyczącego zagospodarowania terenu hałdy pocynkowej przy ul. 1 Maja w Rudzie Śląskiej, który realizuje te założenia. Ma on stanowić przykład dla dalszych inwestycji.

Obecnie prowadzone są prace nad modelowaniem wierzchowiny i skarp hałdy, mające na celu złagodzenie niebezpiecznych spadków i nadanie hałdzie ciekawego kształtu. Teren ma być zabezpieczony na trzy sposoby. Skarpa północna ma być zabezpieczona warstwami izolującymi materiał hałdy od użytkowników. Wierzchowina

ma być poddana fitostabilizacji z użyciem materiałów stabilizujących związki metali ciężkich oraz obsiana roślinnością mającą zdolność zatrzymywania skażeń w warstwie korzeniowej. Skarpa południowa ma być poddana stopniowej wymianie roślinności na bezpieczną dla użytkowników, bez inwazyjnych prac ziemnych.

Z elementów zagospodarowania należy wymienić punkty widokowe, boksy widokowe i stojaki na hamaki, ścieżki edukacyjne z elementami promującymi historię tego miejsca, ścieżkę zdrowia, stanowiska do grillowania oraz trasy dla rowerów górskich. Powstaje tu również górka saneczkowa i plac zabaw.

W ramach działań chroniących bioróżnorodność posadzone zostaną drzewa rodzime i zachowane fragmenty muraw galmanowych, charakterystycznych dla hałd pocynkowych. W części północnej pozostawia się tak zwaną „skałę świadka” – spiek żużla będącego odpadem z produkcji cynku.

Powstały w ten sposób teren rekreacyjny będzie elementem trasy zwanej „Traktem Rudzkim”, ma stanowić również wyraźny element w całej strukturze rekreacyjnej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Kontakt

dr hab. inż. arch. Krzysztof M. Rostański, prof. PŚI
Politechnika Śląska, Wydział Architektury
Krzysztof.Rostanski@polsl.pl

Projekt LUMAT otrzymał finansowanie w ramach instrumentu INTERREG Europa Środkowa.

dr hab. inż. arch. Krzysztof M. Rostański, Prof. PŚI

Profesor nzw. w Politechnice Śląskiej na Wydziale Architektury w Katedrze Projektowania Architektury Mieszkaniowej i Użyteczności Publicznej. Prowadzi równoległe samodzielną działalność projektową w ramach własnej firmy o nazwie: HORTUS Pracownia Architektoniczno-Urbanistyczna i Twórczości Artystycznej.

W 1996 r. – praca doktorska: Przekształcanie zieleni zwartej zabudowy mieszkaniowej w miastach przemysłowych Górnego Śląska, na przykładzie miasta Katowic, z wykorzystaniem komputerowej metody doboru dendroflory. W 2014 r. – praca habilitacyjna na podstawie monografii: Natura modelowana, Elementy naturalistyczne w kompozycji urbanistycznej. Posiada uprawnienia projektowe z zakresu konserwacji zieleni zabytkowej.

Autor i współautor 75 publikacji naukowych i 5 publikacji popularnych. Autor 150 projektów z zakresu architektury krajobrazu i 58 innych opracowań o tej tematyce. Wśród projektów jest autorem projektu koncepcyjnego Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie; projektu zieleni dla Centrum Nauki Kopernik w Warszawie; projektu zieleni do projektu modernizacji ul. Akademickiej w Gliwicach, za którego realizację Miasto Gliwice uzyskało w 2015 r. Nagrodę Ministra Infrastruktury i Rozwoju w kategorii Modernizacja Roku. Autor części krajobrazowej do projektu koncepcyjnego zagospodarowania terenów po likwidacji kopalni w Turosszowie. Autor projektu rewitalizacji zwałowiska pocynkowego zlokalizowanego w Rudzie Śląskiej w rejonie ul. 1 Maja. Autor projektu zieleni do projektu Górnośląskiego Parku Przemysłowego w Katowicach i do projektu centrum handlowego Sukcesja w Łodzi, które to obiekty uzyskały certyfikację BREEAM.

W 2009 r. wyróżnienie Marszałka Województwa Śląskiego w konkursie – Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Śląskiego. Kategoria Urbanistyka: Renowacja zieleńca oraz terenów wokół Kościoła Parafialnego w Zabrze-Końcyczach.

Zainteresowania pozanaukowe: malarstwo, literatura.

Strona internetowa: www.krzysztof.rostanski.pl